ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АРТ-БІЗНЕСУ В КОНЦЕПТІ ФОРМУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

PECULIARITIES OF ART BUSINESS DEVELOPMENT IN THE CONCEPT OF FORMATION OF A GLOBAL CREATIVE ECONOMY

УДК 339.564.025.12:008

DOI: https://doi.org/10.32782/infrastruct83-13

Скрипник Н.Є.
к.е.н., доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки і світових фінансів,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Батир О.О.
студентка,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Skrypnyk Nataliia
Oles Honchar Dnipro National University
Butyr Olena
Oles Honchar Dnipro National University

Креативна економіка, що об'єднує культуру, інновації й підприємництво, активно розвивається, впливаючи на глобальну економіку. Арт-бізнес поєднує мистецтво з ринковими механізмами, а його комерціалізація, цифровізація й фінансіалізація сприяють зростанню сектора. Суттєву роль відіграють технології: блокчейн забезпечує прозорість транзакцій, NFT відкривають нові можливості для митців, а віртуальна та доповнена реальність змінюють взаємодію з мистецтвом. Зростає роль екологічно сталого мистецтва, а також цифрових платформ, що спрощують доступ до ринку. Попит на твори мистецтва зростає через розвиток електронної комерції та зміну поведінки споживачів. Очікується подальше зростання арт-ринку завдяки появі незалежних художників, впливу соціальних мереж та інноваційним трендам, що робить цей сектор важливою складовою світової економіки.
Ключові слова: *арт-бізнес, креативна економіка, глобалізація, креативні індустрії, ринок мистецтва, цифровізація арт-ринку.*

The creative economy, which combines culture, innovation and entrepreneurship, is actively developing, influencing the global economy. Art business merges artistic expression with market mechanisms, creating a dynamic ecosystem where creativity meets commerce. The processes of commercialization, digitalization and financialization are reshaping the sector, providing artists and investors with new opportunities for engagement and profit generation. Technology plays a crucial role in this transformation: blockchain ensures transparency of transactions, increasing trust and reducing fraud risks, while NFTs revolutionize ownership concepts, allowing artists to monetize their works in unprecedented ways. Virtual and augmented reality redefine the experience of interacting with art, enabling immersive exhibitions and digital galleries that transcend physical limitations. The growing role of environmentally sustainable art reflects global concerns about ecological responsibility, inspiring artists to use recycled materials and develop innovative approaches that align with green initiatives. Digital platforms continue to simplify access to the art market, offering creators direct engagement with collectors and audiences worldwide. The expansion of e-commerce, coupled with shifting consumer behavior, drives the demand for artworks, making it easier than ever for buyers to discover, purchase, and invest in pieces from any corner of the world. As social networks gain influence, independent artists increasingly leverage online platforms to build their personal brands, attract audiences, and establish direct connections with collectors without relying on traditional intermediaries. This democratization of the art market fosters diversity, giving rise to new artistic movements and fresh perspectives. The integration of artificial intelligence is another emerging trend, offering tools for generative art, automated curation, and data-driven insights that help predict market trends. The future of the art business is shaped by these innovations, reinforcing its status as a significant component of the global economy, where creativity and commerce continue to evolve in synergy.
Key words: *Art business, creative economy, globalization, creative industries, art market, digitization of the art market.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується переходом до креативної парадигми, що ґрунтується на використанні знань, інновацій і творчості як ключових чинників зростання. У цьому контексті арт-бізнес відіграє важливу роль як складова глобальної креативної економіки. Арт-бізнес охоплює діяльність, пов'язану з виробництвом, обігом та споживанням творів мистецтва, які є не лише об'єктами естетичної вартості, а й високоприбутковими активами. Його розвиток тісно пов'язаний із процесами глобалізації, цифровізації та зміною споживчих пріоритетів, що вимагає нових підходів до управління, маркетингу та регулювання в цій сфері.

Проте, попри зростання значення арт-бізнесу у формуванні глобальної креативної економіки, залишаються актуальними низка невирішених питань. Це, зокрема, проблеми легітимності походження мистецьких об'єктів, прозорості їхнього обігу на ринку, впливу цифрових технологій на традиційні бізнес-моделі, а також ризиків, пов'язаних із правовим захистом інтелектуальної власності. Водночас розширення арт-ринку та зростання його інвестиційної привабливості в умовах нестабільності традиційних фінансових активів актуалізує необхідність розробки стратегій, які забезпечуватимуть сталий розвиток цієї сфери.

Дослідження арт-бізнесу як частини креативної економіки вимагає врахування його багатовимірної природи, адже він поєднує економічні, культурні, соціальні та технологічні аспекти. Відсутність цілісного підходу до аналізу цих взаємозв'язків ускладнює розробку ефективних механізмів підтримки та розвитку арт-бізнесу в умовах глобальних економічних і соціокультурних трансформацій. Це визначає необхідність поглибленого вивчення специфіки функціонування арт-ринків у різних країнах, адаптації світового досвіду до локальних умов і створення сприятливих умов для залучення інвестицій у креативні галузі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасні дослідження арт-бізнесу в контексті глобальної креативної економіки висвітлюють його роль у світових економічних процесах, функціонування ринку мистецтва та вплив інформаційної прозорості на його розвиток. Дослідження Н. О. Пархоменко розглядає загальні тенденції розвитку креативної економіки у світі, що створює основу для розуміння специфіки арт-бізнесу як її складової. А. Сахалович аналізує проблеми функціонування ринку мистецтва, зокрема бар'єри, які стримують його ефективність. Важливий аспект комерціалізації творчих індустрій в Україні в умовах післявоєнного відновлення розкривається в роботі С. С. Добрунова, який акцентує увагу на бізнес-процесах у сфері арт-бізнесу. Ф. Кодіньола досліджує вплив глобальної економіки та рівня інформаційної прозорості на розвиток арт-ринку, що дозволяє оцінити значущість відкритих даних для ефективного функціонування цього сегмента. Висвітлення значення креативних індустрій у світовій економіці пропонується у матеріалах Світового економічного форуму, що визначають їхній внесок у загальний економічний розвиток. Lopez-Leyva S. та Guzmán-Solano G. на прикладі трьох різних кейсів показують, як креативна економіка сприяє економічному розвитку, об'єднуючи культурні й підприємницькі ініціативи. Додатково, глобальний огляд арт-ринку, підготовлений The Business Research Company, надає актуальні статистичні дані та прогнози щодо розвитку цього сектору в міжнародному вимірі. Сукупність цих досліджень формує наукове підґрунтя для аналізу сучасних особливостей розвитку арт-бізнесу та його ролі у формуванні глобальної креативної економіки.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення ключових особливостей розвитку арт-бізнесу в умовах формування глобальної креативної економіки, аналіз його впливу на економічні, культурні та соціальні процеси, а також розробка підходів до забезпечення сталого функціонування цієї галузі. Дослідження спрямоване на виявлення специфіки функціонування арт-ринків у сучасних умовах, зокрема в контексті інтеграції цифрових технологій, посилення глобалізаційних процесів і трансформації споживчих уподобань.

Виклад основного матеріалу дослідження. У наш час, під впливом глобалізації і розвитку інноваційних технологій в різних країнах, ми спостерігаємо перехід від традиційного виробництва до сфери послуг й інновації, які є елементами творчої економіки. Багато країн світу інвестують в інструменти та стратегії, щоб зрозуміти вплив своїх креативних економік, у той час, як численні глобальні звіти демонструють цінність, яку твори мистецтва приносять національним скарбницям.

Креативна економіка охоплює культурну та творчу ділову діяльність. Конференція Організації Об'єднаних Націй з питань торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) підкреслює, що творча економіка є результатом взаємодії економічних, культурних і соціальних аспектів з технологіями, туризмом та феноменом інтелектуальної власності. Відповідно до класифікації креативних індустрій ЮНКТАД, вони поділяються на чотири групи, а саме:

– культурна спадщина (творчі ремесла, декоративно-прикладне мистецтво, фестивалі та культурні пам'ятки, археологічні пам'ятки, музеї, виставки);

– мистецтво (живопис, скульптура, антиквариат, фотографія та сценічне мистецтво);

– медіа (аудіовізуальні твори та відеоігри);

– функціональна творчість (мода, графіка, дизайн інтер'єру, іграшки, аксесуари, творчі дослідження) [1].

Сфера мистецтва – це сфера не матеріального, а насамперед духовного виробництва. Її продукція задовольняє не матеріальні, а інтелектуальні, естетичні та духовні потреби людей, оскільки для будь-якої мислячої людини ці цінності не менш значущі, ніж матеріальні. І тому важливо з економічної точки зору зрозуміти, що являє собою витвір мистецтва в умовах ринкових відносин: товар чи творчий інтелектуально-духовний продукт з його унікальними товарними властивостями [2]. Арт-індустрія включає не лише товари та послуги, вироблені в культурній індустрії, хоча це частина креативної економіки: діяльність арт-індустрії також залежить від інновацій, таких як різні типи дослідження й розробки програмного забезпечення. Термін «креативні індустрії» почали використовувати при розробці національних культурних політ наприкінці минулого століття. В Австралії була розроблена національна культурна політика в 1990-і роки, а Департамент цифрових технологій, культури, медіа та спорту Великобританії здійснив перехід від культурних індустрій до креативних [3]. Критики креативних індустрій натякають, що термін «креативність» використовується у дуже загальному сенсі, без будь-яких конкретних розмежувань, залишаючи поза увагою деяку частину творчих послуг і продуктів. Прихильники «креативної економіки» підкреслюють важливість культурної та креативної індустрії для сприяння економічному зростанню через створення вартості. Окрім того, вона є елементом інноваційних систем: арт-індустрія стимулює нові ідеї, технології та процеси трансформаційних змін [4].

Арт-бізнес є основною складовою креативної економіки. Арт-бізнес – це комерційна діяльність, орієнтована на отримання прибутку, яка пов'язана з образотворчим або прикладним мистецтвом і передбачає безпосередню реалізацію художніх творів [5]. Його унікальність полягає у поєднанні мистецтва, культури та підприємництва, де художня цінність стає ключовою складовою економічної вартості. Цей сектор охоплює широкий спектр діяльності, зокрема

галереї, аукціонні доми, арт-фестивалі, кіновиробництво, театр, дизайн, музичну індустрію, цифрове мистецтво та культурний туризм. Арт-бізнес діє як міст між творчістю та ринком, дозволяючи художникам і творчим підприємствам не лише створювати культурні продукти, але й ефективно їх монетизувати, забезпечуючи сталий розвиток креативного середовища. Завдяки інтеграції традиційного мистецтва та новітніх технологій, цей сектор стає ключовим елементом глобальної креативної економіки, сприяючи інноваціям, культурному обміну та економічному зростанню.

Особливий стан арт-ринку в економічній системі суспільства визначається низкою факторів. На відміну від ринку споживчих товарів, орієнтованого на стандартизоване масове виробництво, арт-ринок характеризується індивідуальністю, унікальністю, оригінальністю та ексклюзивністю товару. Якщо споживчий ринок, як правило, характеризується прямою залежністю між обсягом інвестицій і зростанням виробництва, то на арт-ринку такий взаємозв'язок не спостерігається. Процес виробництва споживчих товарів організовується та управляється на основі економічних інструментів, а на розвиток арт-ринку суттєво впливають позаекономічні фактори: культурно-політичні, художньо-естетичні, морально-етичні. Проте в умовах посилення впливу глобалізованої економіки все більше проникнення економічних мотивів поведінки в процес створення художнього товару [2].

Найпомітнішим аспектом розвитку попиту на мистецькому ринку є його кількісне розширення, якому значною мірою сприяло зростання кількості інформації, новітніх технологій та нових засобів комунікації. Нові тенденції в попиті на мистецькі твори можна визначити насамперед на ринку вищого рівня, якщо йдеться про перевагу певного типу продукту, оскільки це більш компетентний сектор культури [6].

Існує загальне визнання того, що гроші, витрачені на індустрію мистецтва та культури, є життєво важливими для підтримки культурного життя та добробуту нації. Це впливає на освіту, індивідуальний добробут і психічне здоров'я суспільства. Мистецтво та культура є невидимим клеєм, який утримує суспільство разом, об'єднує людей через кордони, сприяє розумінню та толерантності та водночас виступає «критичним» голосом у нашому швидко мінливому та все більш поляризованому світі. Творчі індустрії, й арт-бізнес зокрема, створили 29,5 млн. робочих місць, на яких зайнято близько 1% активного населення світу. Трійку найбільших роботодавців складають образотворче мистецтво (6,73 млн. осіб), книги (3,67 млн. осіб) і музика (3,98 млн. осіб). У креативних індустріях працює більше людей, ніж в автомобільній промисловості в США, Європі та Японії разом узятих [7]. За останні роки сам ринок мистецтва також значно розширився. Зростання арт-індустрії пояснюється активізацією ринків, що розвиваються, збільшенням чисельності населення в світі, урядовими ініціативами, популярізацією туризму, збільшенням кількості концертів, проникненням Інтернету у бізнес процеси та доступністю мобільних пристроїв. На рис. 1 репрезентована динаміка обсягів продажів світового арт-ринку за останні 15 років.

Світові обсяги продажів арт-ринку за період 2009–2023 рр. демонстрували коливальну динаміку. Після світової фінансової кризи 2008 р. ринок мистецтва почав відновлюватися і досягнув пікових значень у 2014 та 2018 рр. Пандемія COVID-19 позначилася різким падінням продажів у 2020 р., галереї та аукціонні будинки стикнулися з обмеженнями, а покупці переглянули свої

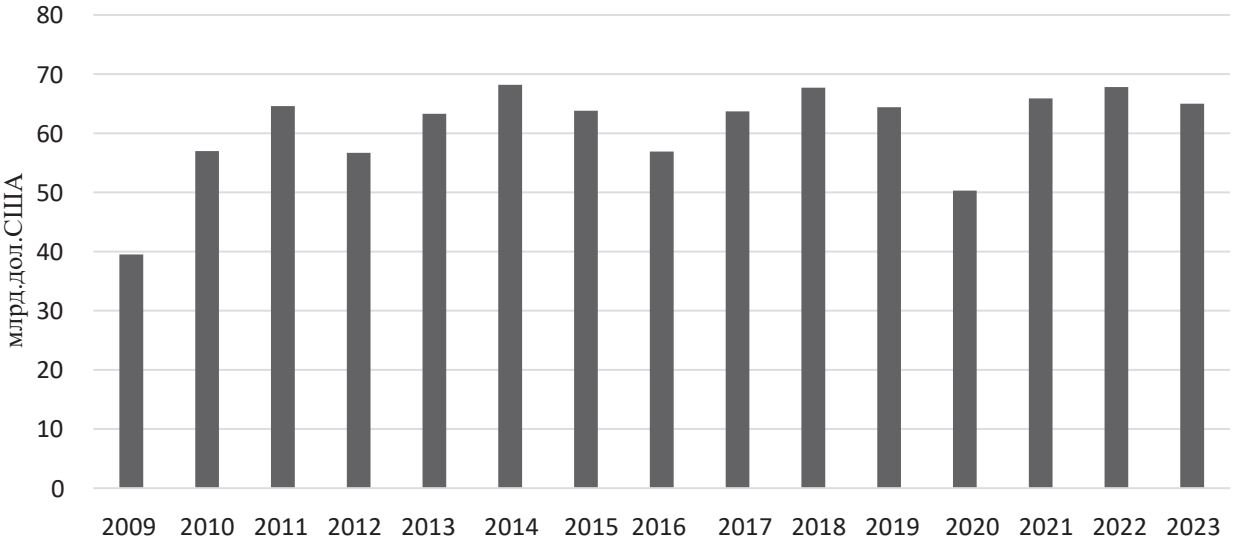

Рис. 1. Світові обсяги продажів арт-ринку за період 2009–2023 рр.

Джерело: [8]

інвестиційні пріоритети. Проте вже у 2021 р. відбулося значне відновлення, а у 2022 р. ринок досяг нового піку. У 2023 р. продажі залишилися стабільними, хоча спостерігався легкий спад.

Частка арт-ринку у світовій торгівлі протягом 2009–2023 рр. показує відносно стабільну динаміку з поступовим зниженням у останні роки (рис. 2). Незважаючи на те, що абсолютні обсяги продажів арт-ринку зростали, загальні обсяги світової торгівлі також збільшувалися, що спричинило відносне зменшення частки арт-ринку у загальному товарообігу. У 2020 р. цей показник знизився через загальний спад у світовій економіці, проте в подальші роки його рівень залишився нижчим, ніж у попередні періоди. Це може свідчити про зміну інвестиційних уподобань або зростання конкуренції з боку інших секторів економіки.

Важливо відзначити вплив арт-ринку на світову економіку, який проявляється не тільки в розмірі отриманих доходів. Глобальний ринок мистецтва робить значний внесок у підтримку зайнятості, й розвитку високоприбуткових допоміжних галузей, а також генерує податкові надходження. Вплив на національні економіки також очевидний: країни з розвинутим арт-ринком приваблюють туристів, створюють позитивний імідж країни, а також сприяють розвитку національної свідомості [2].

Сучасний арт-бізнес відіграє ключову роль у формуванні глобальної креативної економіки, відображаючи складні процеси комерціалізації, глобалізації та фінансіалізації. За останні десятиліття арт-ринок зазнав значних трансформацій, що вплинули на його структуру та функціонування.

Комерціалізація проявляється у зростаючій орієнтації художників, колекціонерів та посередників на отримання прибутку, іноді на шкоду творчим цілям. Мотиви художників, колекціонерів та їхніх посередників стали більш орієнтованими на прибуток і менш присвяченими творчим або художнім цілям [10]. Важливу роль у цьому процесі відіграють арт-ярмарки та аукціони, які сприяють перетворенню мистецтва на товар та підсилюють його комерціалізацію.

Глобалізація арт-ринку проявляється у зростанні інтересу до мистецтва з боку нових економік, таких як Китай, Індія та Бразилія. Це призвело до розширення географії арт-ринку та збільшення кількості міжнародних колекціонерів. Водночас, художники та колекціонери з країн, що розвиваються, швидко роблять внесок у глобальне арт-поле, що призводить до детериторіалізації арт-ринку [10, с. 30].

Фінансіалізація арт-ринку проявляється у зростанні інтересу до мистецтва як об'єкта інвестування. Створення арт-фондів та використання мистецтва як забезпечення для кредитів свідчать про зростаючу інтеграцію арт-ринку у фінансову сферу. Мистецтво стало розглядатися як інвестиція, часто торгується як товар без навіть виставлення.

Однак, попри ці зміни, деякі аспекти арт-ринку залишаються стабільними. Традиційні структури, такі як система «дилер-критик», продовжують відігравати важливу роль у встановленні цінностей та визначенні репутації художників. Ключові елементи структури арт-ринку залишаються незмінними з часу встановлення сучасного арт-ринку в другій половині XIX століття.

Одним із важливих аспектів сучасного арт-ринку є його цифровізація. Традиційні аукціонні будинки, такі як Sotheby's і Christie's, активно розширюють свої онлайн-платформи, що дозволяє залучати нових колекціонерів та розширювати географію продажів. Цифрові арт-ринкові платформи, такі як Artsy та Saatchi Art, надають незалежним митцям прямий доступ до глобальної аудиторії, мінімізуючи посередництво та знижуючи транзакційні витрати. Крім

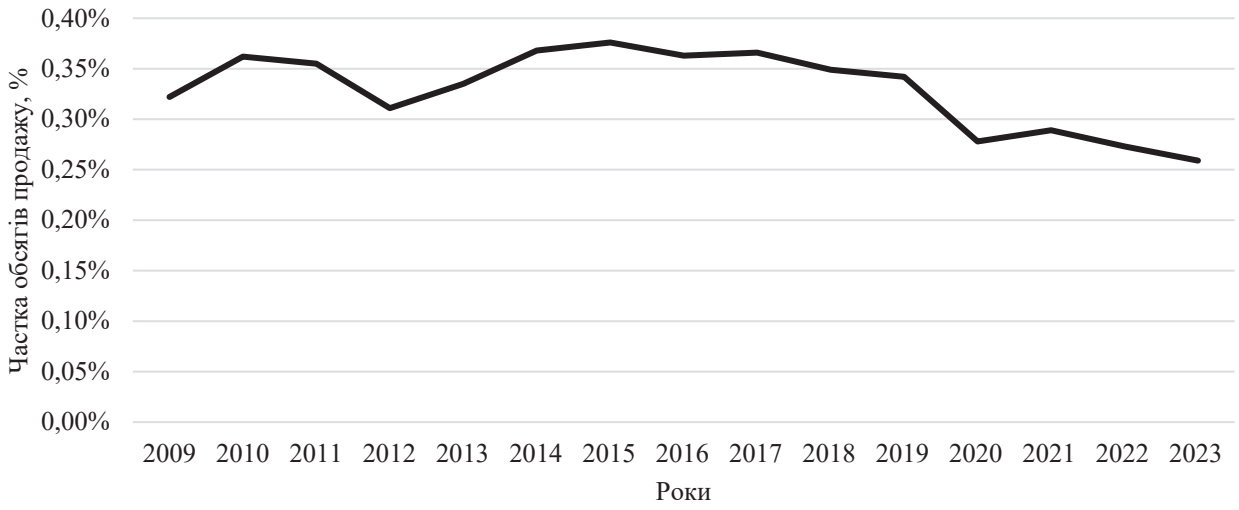

Рис.2. Частка обсягів продажів арт-ринку в загальному обсязі світової торгівлі 2009–2023 рр.

Джерело: [8; 9]

того, арт-ринок дедалі більше орієнтується на сталість та екологічну відповідальність. Це зумовлено як зростанням екологічної свідомості споживачів, так і регуляторними вимогами. Використання екологічно чистих матеріалів, вторинної сировини та альтернативних джерел енергії у створенні мистецьких об'єктів стає важливим конкурентним фактором. За прогнозами, сектор екологічно відповідального мистецтва продовжить розширюватися, що відповідає загальносвітовим трендам стійкого розвитку. Спостерігається підвищений інтерес до екологічно чистих та стійких продуктів у сфері мистецтва та ремесел.

Важливим напрямом є вплив блокчейн-технологій та NFT (невзаємозамінних токенів) на арт-бізнес. Блокчейн забезпечує прозорість транзакцій, зниження ризику підробок та спрощення процесу купівлі-продажу творів мистецтва. NFT дозволяють монетизувати цифрове мистецтво, створюючи нові ринки для художників і колекціонерів. За даними звіту The Business Research Company, цей сегмент демонструє значний приріст, особливо в контексті цифрових арт-об'єктів та відеоінсталяцій [10].

Таким чином, у наш час арт-бізнес трансформується під впливом технологічних інновацій, цифрових платформ, змін у поведінці споживачів та зростаючої ролі сталого розвитку. Це створює нові можливості для митців, інвесторів та галерей, але водночас вимагає адаптації до нових реалій глобального ринку.

Висновки. Розвиток арт-бізнесу в контексті глобальної креативної економіки є складним і динамічним процесом, що відображає взаємодію культурних, економічних та технологічних факторів. Аналіз сучасних тенденцій демонструє, що мистецький ринок виходить за межі традиційних форматів і стає інтегрованою частиною цифрової та інноваційної економіки. Використання новітніх технологій, зокрема блокчейну, NFT та штучного інтелекту, не лише трансформує способи створення, продажу й споживання мистецтва, а й сприяє зростанню його фінансової привабливості. Цифровізація ринку мистецтва відкриває нові можливості для незалежних митців, демократизує доступ до арт-продукції та створює додаткові джерела доходу, водночас зменшуючи роль традиційних посередників.

Важливим аспектом є зміна споживчих пріоритетів і зростаюча популярність онлайн-продажів, що робить арт-ринок більш гнучким і доступним для глобальної аудиторії. Збільшення ролі соціальних медіа та спеціалізованих цифрових платформ змінює комунікаційну модель у сфері мистецтва, дозволяючи митцям безпосередньо взаємодіяти з аудиторією та залучати інвесторів. Однак ця трансформація також породжує нові виклики, зокрема питання автентифікації творів мистецтва, кібербезпеки та збереження культурної цінності цифрових об'єктів.

Арт-бізнес у сучасних умовах відіграє ключову роль у формуванні глобальної креативної економіки, сприяючи економічному розвитку, культурному обміну та соціальним інноваціям. Його взаємозв'язок із суміжними секторами, такими як мода, дизайн, відеоігри та реклама, підсилює економічний вплив і створює нові форми креативної співпраці. Водночас глобалізація мистецтва несе ризики комерціалізації культурної спадщини та розмивання локальної ідентичності, що потребує комплексного підходу до регулювання та підтримки креативного сектору на національному та міжнародному рівнях.

Перспективи розвитку арт-бізнесу в концепті креативної економіки безпосередньо залежать від здатності ринку адаптуватися до технологічних інновацій, реагувати на соціальні та економічні виклики й знаходити баланс між комерціалізацією та збереженням мистецької цінності. Подальше дослідження цього напряму має зосереджуватися на розробці ефективних моделей інтеграції мистецтва в цифрову економіку, аналізі впливу нових технологій на ринок і пошуку стратегій для гармонійного поєднання економічної доцільності та культурної ідентичності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Parkhomenko N.O. Trends of development of creative economy in the world. *Економіка і суспільство*. 2017. № 13. С. 113–117. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/19.pdf

2. Sahalovich A. The problem of functioning of the art market. *Collection of Scientific Papers «ΛΌГОΣ»*, May 24. 2024. Zurich, Switzerland. P. 17–22. URL: https://doi.org/10.36074/logos-24.05.2024.001.

3. Lopez-Leyva S., Guzmán-Solano G. The Creative Economy as a Factor of Economic Development: Three Different Cases, One Common Objective. *Culture. Society. Economy. Politics*. 2021. Т. 1, № 2. P. 41–58. DOI: https://doi.org/10.2478/csep-2021-0010.

4. UNDP&UNESCO. Creative economy report 2013. Special edition: Widening Local Development Pathways. URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000224698 (дата звернення: 06.03.2025).

5. Добрунов С.С. Формування бізнес-процесів в арт-бізнесі як інструмент післявоєнного відновлення в Україні. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2023. № 6 (276). С. 61–66. URL: https://doi.org/10.33216/1998-7927-2022-276-6-61-66

6. Codignola F. The Art Market, Global Economy and Information Transparency. *Symphonya. Emerging Issues in Management*. 2003. № 2. URL: https://doi.org/10.4468/2003.2.07codignola

7. Santiago J. What is creativity worth to the world economy? World Economic Forum. Industries in depth. Dec. 22, 2015. URL: https://www.weforum.org/stories/2015/12/creative-industries-worth-world-economy/ (дата звернення:06.03.2025).

8. Dr Clare McAndrew. Art market report 2024 by arts economics. Art Basel and UBS. Switzerland, 2024. 256 с. URL: https://theartmarket.artbasel.com/download/The-Art-Basel-and-UBS-Art-Market-Report-2024.pdf (дата звернення 06.03.2025)

9. WTO. World Trade Statistical Review 2023. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtsr_2023_e.pdf (дата звернення: 09.03.2025)

10. Arts Global Market Report 2025. Global Market Research Reports & Consulting. The Business Research Company. URL: https://thebusinessresearchcompany.com/report/arts-global-market-report (дата звернення: 06.03.2025).

REFERENCES:

1. Parkhomenko N.O. (2017) Trends of development of creative economy in the world. *Ekonomika i suspilstvo,* no. 13, pp. 113–117. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/19.pdf

2. Sahalovich A. The problem of functioning of the art market. *Collection of Scientific Papers "ΛΌГΟΣ"*, May 24. 2024. Zurich, Switzerland, pp. 17–22. Available at: https://doi.org/10.36074/logos-24.05.2024.001.

3. Lopez-Leyva S., Guzmán-Solano G. (2021) The Creative Economy as a Factor of Economic Development: Three Different Cases, One Common Objective. *Culture. Society. Economy. Politics*, vol. 1, no. 2, pp. 41–58.DOI: https://doi.org/10.2478/csep-2021-0010.

4. UNDP&UNESCO. Creative economy report 2013. Special edition: Widening Local Development Pathways. Available at: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000224698 (accessed: 09.03.2025)

5. Dobrunov S. S. (2023) Formuvannia biznes-protsesiv v art-biznesi yak instrument pisliavoiennoho vidnovlennia v Ukraini [Formation of business processes in the art business as a tool for post-war recovery in Ukraine]. *Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu imeni Volodymyra Dalia*, vol. 6 (276), pp. 61–66. DOI: https://doi.org/10.33216/1998-7927-2022-276-6-61-66

6. Codignola F. (2023) The Art Market, Global Economy and Information Transparency. *Symphonya. Emerging Issues in Management*, no. 2. Available at: https://doi.org/10.4468/2003.2.07codignola

7. Santiago J. (2015) What is creativity worth to the world economy? World Economic Forum. Industries in depth. Available at: https://www.weforum.org/stories/2015/12/creative-industries-worth-world-economy/ (accessed: 06.03.2025).

8. Dr Clare McAndrew. Art market report 2024 by arts economics. Art Basel and UBS. Switzerland, 2024. 256 c. Available at: https://theartmarket.artbasel.com/download/The-Art-Basel-and-UBS-Art-Market-Report-2024.pdf (accessed: 06.03.2025)

9. WTO. World Trade Statistical Review 2023. Available at: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtsr_2023_e.pdf (accessed: 09.03.2025)

10. Arts Global Market Report 2025. Global Market Research Reports & Consulting. The Business Research Company. URL: https://thebusinessresearchcompany.com/report/arts-global-market-report (accessed: 09.03.2025).